

סעיף 9. ושוב לא היה כל צורך להרחיב את הדיבור ולהסביר מהו שיעור התורשטיות בכלל, אשר לגבי קביעתו ע"י חוקרים שונים בעולם, ואף באותה ארץ מגיעים לתוצאות שונות בגבור לוח רחבים למדי. כוונת הערתי היתה להביע ספק, אם תיתכן בדרך כלל קביעה כזו בתנאי הממשק המיוחדים שלנו, כיוון שבדרך כלל זהו "אגוז קשה לפיצוח" — אף בתנאי ממשק יציבים ונורמאליים יותר בארצות שונות בעולם, מחמת הקושי הרב להבחין ולהפריד בין השפעות המורשה לבין השפעות תנאי הסביבה לגבי תכונות כה רגישות לתנאי סביבה, כגון כמות החלב שהפרה מניבה. ועוד תמצא לחתום מטה ההור דמנות להתעכב באופן מיוחד על בעיה זו.

י. עצמון

סעיף 8. גם במקרה זה לא שם ברענן לב לסימן השאלה שליד המלה "בהרכב" ולמלים המודגשות, שעיקרן ביקורת על הרשלנות בניי סוח ובסיגנון הממצאים, ועצתי לקרוא שוב את הקטע במקור, ובאופן מיוחד המשפט שבסוגריים. בקטע זה גם הבעתי את "התפעלותי" מהדיוק המטאמאטי לגבי חישוב הירידה הגאנאטית בשיעור השומן כדי 0.01% לכל שנה במרוצת 7 השנים! ואל ידונו אותי ככופר בעיקר בדרך כלל, אם אעז להביע את החשש שבתנאי ההזנה ושאר תנאי הסביבה הקיימים בארץ אי-אפשר כמעט לחלוטין לערוך מחקרים מדויקים בשאלת ירידה או עליה גאנאטית במתכונת השומן של חלב פרותינו.

פגישת וועדת הבקר האיזורית לאיזור רחובות-ירושלים

(ב' 8.11.67, בגבעת-ברנר)

בכיוון צפון-דרום. דבר זה יאפשר ניצול הצל בשטח יותר גדול ובמשך שעות רבות יותר.

שונות.

שיטת רישום חזותית נהוגה ברפת גבעת-ברנר. כל הפרטים החשובים על הפרה רשומים על לוח גדול, התלוי בחדר החלב, וזה מאפשר מעקב שוטף אחר כל השינויים והפעולות המתרחשים בעדר.

העדר מונה כיום כ-270 חולבות, ועם בניי הבקר כ-800 ראש. התנובה בשנים האחרונות — בגבולות 5500 ליטר לפרה. אחוז השומן בשנים האחרונות היה 3.3—3.4, אולם לאחרונה חלה בו ירידה ניכרת.

ההזנה: חלק גדול בתפריט המזון תופסים תוצרי-לוואי — קליפות הדריס מביה"ח של המשק וכן תחמיצים מקודקודי סלק-סוכר. מקור נוסף הוא — שטח של 150 ד' עשב רודס, המושקה במי ביוב. עד לפני שנה הפרות היו יוצאות למרעה על שטח זה, אולם בשנה האחרונה, עם שכלול הצידוד לקציר וחלוקה, נקצר הרודוס ומוגש באיבוסים. בקיץ מכינים תחמיץ מתירס. התחמיץ נמסר לבדיקה, ובדרך-כלל

משתתפים: פ. בן-יהושע — ב. טוביה, יוסף סגל — ביצרון, וילי — צרעה, ישראל פוגל — קרית-ענבים, יוחנן — ה. מ. ב., ד"ר פליישמן, ד. צור, א. בן אשר, ד. שפירא — לשכת הדרכה, עובדי הרפת בגבעת-ברנר.

סיור ברפת גבעת-ברנר

רפת המלטה, בגבעת ברנר נוהגים לרכז את הפרות המתקרבות להמלטה בסככה מיוחדת, המחולקת לתאים קטנים. סידור זה מבטיח זיהוי מדויק של הוולדות ומקטין את שיעור התמותה בהם. במשך היוםיים הראשונים נשאר הוולד עם אמו ויונק כרצונו. עובדי הרפת מציינים שיש צורך להשגיח אם הוולד אמנם יונק ובמקרים רבים (כאשר עטיני הפרות גדולים מאוד) יש צורך "להזריק" את הרך הנולד ביניקה.

גידרה קליפורנית (קוראל). גידרה זו נבנתה לפני כשנה לפרות חולבות, ההשקעה הכספית מסתכמת ב-1000 ל"י לפרה.

המזון הגס, שחת ותחמיץ, מוגש באיבוס גלוי במשך כל השנה. החברים מציינים שיש להקפיד על כך שסככת הצל בחצר תיבנה

אלו יוצאים ממעגל הייצור. המתח בין הוצאות הייצור לבין התמורה עבור החלב הוא מצומצם ביותר ודרושה התמחות רבה כדי להבטיח רווה חיות הענף.

הזנה: ההזנה מבוססת על מזון מרוכז ושחת משובחת. השחת מותקנת באמצעות מכשירים מיוחדים כקוביות קטנות. סידור זה מאפשר להגיש את כל המזון בצורה ממוכנת.

מכון החליבה וצידוד: כל הסידורים מכוונים לחיסכון בעבודה וביצוע כל העבודה בצורה מכאנית. שיטת החליבה הנפוצה ביותר היא חליבה ברפת-עמדות והחלב מוזרם לצינור חלב, ללא צנצנות. אולם ישנם כבר מכונים חליבה משוכללים, ובמודרנים ביותר — הפרה עולה על סרט-נע ותוך כדי מסעה היא מקבלת מנת מ"מ, נשטפת, נחלבת וממשיכה בדרכה ליציאה. "בית-חרושת" זה חולב אלפי פרות תוך שעות אחדות!

מדיוני הוועדה

הח' יוחנן מסר אינפורמציה על הנעשה בענף:

ייצוא: נתקבלה מפרס הזמנה נוספת ל-150—200 מבכירות; יש לצפות לייצוא שנתי של 800 פרות בערך לפרס. קרוב לוודאי שבקרוב ייצא משלוח נסיוני של פרות לאיטליה. המשלוח ליוון הצליח מבחינה מקצועית, אולם מערכת שיווק החלב ביוון עודה מפגרת ולכן אין לצפות להרחבת המשלוחים לשם בעתיד הקרוב. נתקבלו הצעות מארצות מזרח-אירופה להחלפת מבכירות בעגלים לפיטום. הצעות אלו נבחנות מבחינה כלכלית.

ההתאחדות מקווה להגיע לייצוא של 1200—1500 מבכירות בשנה. ההתחרות בשוק העולמי קשה ביותר ולכן אין אפשרויות להרחבה ניכרת בייצוא.

מחסות חלב: נתוני השיווק והצריכה בחודשי שים האחרונים מראים על הצטברות ניכרת של עודפים, אשר עד כה לא נמצא להם פתרון. הוצאות האחסנה מהוות בעיה כספית מעיקה על משק החלב ופוגעות בהכנסת הבוקרים. נראה

מגיעים לממוצע של 6 ק"ג ליחידת מזון. בשדות הבעל מגדלים את כל השחת הדרושה לרפת.

בעיות בריאות: עובדי הענף וד"ר פליישמן מציינים כי בעדר אין בעיות בריאות מיוחדות. בעבר היו יציאות רבות בגלל גופים זרים, אולם עם קביעת "מאגנאטים" בקיבות הבקר, חוסל פגע זה.

במשך השנה יצאו 12 פרות בגלל דלקות עטין. מציינים שעם הכנסת צידוד החליבה החדש מטיפוס היידרופאלס חל שיפור ניכר בבריאות העטין. כן מציינים שטיפול בעטנים בתקופת היובש מביא לירידת נזקי הדלקות.

בגלל הכנסת חלב מבחוץ בשנים קודמות חדרה לעדר מחלת הסאלמונאלה. אך כשהופסקה הבאת החלב מבחוץ חוסלה המחלה.

סיכום: חברי הוועדה הביעו את הערכתם לשיטת ההזנה אשר מביאה לניצול יעיל ומלא של תוצרי-לוואי שבמשק ותורמת לעליית רווח-יותו של הענף. צויין שאין לראות משק זה כדוגמה טיפוסית מאחר שיש לו תנאים מיוחדים שאינם מצויים בכל משק.

רשמי סיוור השתלמות בארצות הברית

יצחק אבני מגבעת-ברנר מסר על רשמיו מסיוור השתלמות אשר אורגן בסיוע התאחדות מגדלי בקר והשתתפו בו מספר בוקרים מנוסים מהארץ. הסיוור כלל לימודים עיוניים וביקורים במוסדות מחקר ובמשקי בקר בארה"ב. בדו"ח ציין אבני אילו נקודות הראויות לתשומת-לב:

חבנים: במרבית המשקים המבנים הם פשוטים וקלים ומקפידים על חיסכון בהוצאות בנייה. לאחרונה מציינים את המבנים בתאי-רביצה.

התמחות: כל משק מתמחה בסעיף מסוים של הענף, כגון — ייצור חלב, או גידול עגלות, או פיטום עגלים. הוקמו חוות גדולות, המרכזות במקרים מסויימים אלפים של פרות חולבות, או רבבות של עגלים לפיטום. ההתמחות הביאה לכך שהתנובה הממוצעת בחוות אלו היא 7000—8000 ליטר חלב עם 3.6—3.7% שומן.

הדרישות מבחינת טיב התוצרת וניקיון החלב הן חמורות מאוד ומשקים שלא עומדים בדרישות

התפתח דיון בקשר לנושא זה וסוכם לפנות להתאחדות שהיא תרכז את הטיפול במחירי הקליפות והסחית. ההתאחדות תתבע מהמוסדות המוסמכים הורדת מחירי הסחית לרמה הקודמת ואם לא יימצא מוצא, לייבא תוצר זה מחו"ל. עלון הבוקרים האזורי, אנשי לשכת ההדרכה, המרכזים את החומר לעלון, מבקשים מעובדי הענף במשקים ובעיקר מחברי הוועדה להשתתף באופן פעיל בהוצאת העלון. הוועדה האיזורית מעריכה את פעולתו של יו"חן בהתאחדות מגדלי בקר ומאתלת לו הצל"ח בחזרו למשק.

רשם: דורך שפירא

שה"מ, לשכת הדרכה, רחובות

שבשנתיים הקרובות אין כל סיכוי להגדלת המכסות. מציעים לבוקרים לתכנן את הענף תוך התחשבות במצב, ואין לחרוג מהמכסות שנקבעו.

מחיר החלב. בדיונים עם הממשלה סוכם שהמשק יקבל פיצוי עבור התייקרות המספוא, אולם מסתבר שהפיצוי לא יהיה מלא.

תוצרות לוואי תעשייתיות להזנת בקר. פרץ בריהושע תובע מההתאחדות שתגלה יותר יוזמה בקשר להספקת תוצרות-לוואי, כגון קליפות הדירים וסחית לענף הבקר. לדעתו, תוצרים אלו אינם מתחלקים בצורה נכונה והמחיר הנדרש עבורם הוא מופרז ואינו מוצדק. כמו כן הוא תבע פיקוח על טיבם של התוצרים האלה.

▲ בחוברת "זיבוטנובוסטבו" מחודש אוקטובר 1967 נמסר דו"ח על מצב גידול הבקר בסוריה. אחד הזואוטאכנאים הרוסים (ב. פ. זאוארטאיב) שהה בסוריה כ-6 חודשים ושימש שם יועץ בטיפול בקר בתחנה דיר-אזיור. הוא אף זכה בתעודת הוקרה מיוחדת עבור שירותיו מאת מנהל תחנה זו עבדאל נאצר. בדו"ח שלו על הבקר הסורי הוא מביא פרטים על הפרה הדמשקאית, הידועה לנו יפה מ"הימים ההם". לפי תוצאות הביקורת בתחנה הנ"ל הניבו:

31 פרות בתקופת חליבתן הראשונה — 2300 ק"ג חלב, 3.87% שומן, ב-215 ימי חליבה.
15 פרות בתקופת חליבתן השנייה — 2664 ק"ג חלב, 3.91% שומן, ב-237 ימי חליבה.
54 פרות בתקופת חליבתן השלישית — 3085 ק"ג חלב, 3.88% שומן, ב-253 ימי חליבה.
ברשימה הנ"ל הובאו גם תנובותיהן של 5 פרות דמשקאיות מצטיינות שנעו בין 4480 ק"ג ל-5398 ק"ג עם שומן בין 3.26% ל-3.80%. ימי החליבה של פרות אלה נעו בין 259 ל-346.
נמסרו גם פרטים על מידות הגוף והמבנה של הפרות הדמשקאיות וכן על ההזנה. שאר גזעי הבקר, המוחזקים עדיין בסוריה, הם: אוקש וג'ולאני. בשנים האחרונות מייבאים גם בקר פריזי.
▲ באוניברסיטת קורנאל (ארה"ב) נערך ניסוי עם 24 פרות הולשטייניות לשם בירור השפעת הצורה הפיזית של המ"מ על תנובת החלב והרכבו, כשהפרות קיבלו, בנוסף למ"מ ק"ג אחד או 1.5 ק"ג שחת (או מספוא גס שווה-שחת) לכל 100 ק"ג משקל גוף. הניסוי נערך במ"מ בתפזורת, בכופתיות ובכופתיות גרוסות. הכופתיות, בשלמותן או בצורה גרוסה, גרמו להפחתה קטנה, אולם בעלת משמעות, של אחוז השומן, בהשוואה למ"מ בתפזורת. לא נתגלה הפרש בתנובה או במרכיבי החלב האחרים בעקב תפריטי המזון השונים; אולם הפרות שמנות המספוא הגס שלהן היתה קטנה יותר, הניבו חלב עשיר יותר במח"ש ובחלבון מאשר אלו שניזונו במנות מספוא גס גדולות יותר.
ניסוי נוסף עם 9 פרות נערך לשם בירור השפעת מרכיבי הכופתיות על תנובת החלב והרכבו, כשהכופתיות הכילו 36% עמילן, שמקורו היה התירס (כלומר — כשחלקו של התירס בכופתיות היה 34%), נגרמה פחיתת שומן. כשרמת העמילן בכופתיות עמדה על 33.5%, ובכלל זה רק 15% עמילן-תירס, לא נגרם שינוי במתכונת השומן. מסתבר שכמות העמילן בתערובת המ"מ ומחלתו הינם גורמים בעלי השפעה לגבי תכולת השומן בחלב.

הדרכה

המשקים אשר נהגו למסור בעבר לה. מ. ב. את תוצאות שקילת העגלים בכרטיסי I.B.M. מתבקשים מעתה לחדש את דו"ח השקילות על גבי הטפסים שסופקו להם. אותם המשקים שאינם שוקלים את עגליהם בגיל שנה, אלא בזמן הוצאת העגלים לשחיטה, יציינו את משקל היציאה של העגל. חומר זה דרוש להמשך מבחני מהירות הגדילה, ולכן מתבקשים המשקים לא להשהות את הגשתו.

הנהלת מפריהעדר